

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	2	1	8
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	3
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 3rd Semester
(2122)

ECONOMICS (In all Mediums)

Paper : Public Finance & International Economics

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :—(1) This question paper consists of five parts. From Part A attempt **nine** questions, each carries **2** marks, every answer should not exceed **25 to 30** words.

(2) Attempt **one** question each from the other parts, each carries **18** marks.

PART—A

1. (a) What are the two objectives of devaluation of currency.
- (b) What is meant by government budget ?
- (c) Give four examples of direct taxes.
- (d) What is meant by customs duties, it is direct or indirect tax ?

- (e) What are the factors determined to share tax burden between seller and buyer ?
- (f) "Americans tax paying capacity is higher than Indians", what is the concept involved in this statement ?
- (g) "India borrowed Rs. 1000 crores from World Bank, for repayment India borrowed again Rs. 1000 crores". What is the concept involved in this statement ?
- (h) Why deficit financing causes inflation ?
- (i) Define international economics.
- (j) America is a capital abundant nation, India is a labour abundant nation. What are the two techniques both the nations can adopt to produce and export goods ?
- (k) Globalization is good to increase free trade or protective trade.
- (l) What is the main objective of IMF ?

PART—B

- 2. Briefly explain the nature and scope of public finance.
- 3. Explain the causes of recent growth of public expenditure.

PART—C

- 4. Explain the factors that determine taxable capacity.
- 5. Explain the methods of debt redemption.

PART—D

6. Critically explain modern theory of international trade.
7. Critically explain the role of WTO in the context of solving trade related problems of less developed nations.

PART—E

8. Explain the causes of deficit in balance of payments account and suggest measures to reduce deficit in balance of payments.
9. Explain the objectives and achievements of IBRD.

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :— (1) इस प्रश्नपत्र में पाँच भाग हैं। भाग क में से नौ प्रश्नों का प्रयास करें, प्रत्येक के 2 अंक हैं, प्रत्येक का उत्तर 25 से 30 शब्दों से अधिक नहीं होना चाहिए।
- (2) दूसरे भागों में से एक-एक प्रश्न करें, प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।

भाग—क

1. (a) मुद्रा के अवमूल्यन के दो उद्देश्य क्या हैं ?
(b) सरकारी बजट से क्या तात्पर्य है ?
(c) प्रत्यक्ष करों के चार उदाहरण दीजिए।
(d) सीमा शुल्क से क्या तात्पर्य है, क्या यह प्रत्यक्ष या अप्रत्यक्ष कर है ?

- (e) विक्रेता और खरीददार के बीच कर के बोझ को साझा करने के लिए निर्धारित कारक क्या हैं ?
- (f) "अमेरिकियों की कर देने की क्षमता भारतीयों की तुलना में अधिक है", इस कथन में शामिल अवधारणा क्या है ?
- (g) "भारत ने विश्व बैंक से 1,000 करोड़ रु. उधार लिए, फिर से पुनर्भुगतान के लिए भारत ने 1,000 करोड़ रु. उधार लिए। इस कथन में शामिल अवधारणा क्या है ?"
- (h) घाटे के वित्तपोषण से मुद्रास्फीति क्यों होती है ?
- (i) अंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्र को परिभाषित करें।
- (j) अमेरिका का पूँजी प्रचुर राष्ट्र है, भारत एक श्रम प्रचुर राष्ट्र है। माल के उत्पादन और निर्यात के लिए दोनों देश कौन-सी दो तकनीकें अपना सकते हैं ?
- (k) वैश्वीकरण, मुक्त व्यापार या सुरक्षात्मक व्यापार को बढ़ाने के लिए अच्छा है।
- (l) IMF का मुख्य उद्देश्य क्या है ?

भाग-ख

- 2. लोकवित्त की प्रकृति और कार्यक्षेत्र की संक्षेप में व्याख्या करें।
- 3. सार्वजनिक व्यय में हालिया वृद्धि के कारणों की व्याख्या करें।

भाग-ग

- 4. कर योग्य क्षमता निर्धारित करनेवाले कारकों की व्याख्या कीजिए।
- 5. ऋण प्रतिदान के तरीकों की व्याख्या कीजिए।

भाग-घ

6. अंतर्राष्ट्रीय व्यापार के आधुनिक सिद्धांत की आलोचनात्मक व्याख्या करें।
7. कम विकसित देशों की व्यापार संबंधी समस्याओं के समाधान के संदर्भ में विश्व व्यापार संगठन की भूमिका की आलोचनात्मक व्याख्या कीजिए।

भाग-ङ

8. भुगतान संतुलन खाते में घाटे के कारणों की व्याख्या करें और भुगतान संतुलन में घाटे को कम करने के उपाय सुझाएं।
9. IBRD के उद्देश्यों और उपलब्धियों की व्याख्या करें।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :— (1) ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਭਾਗ ਹਨ। ਭਾਗ ੳ ਤੋਂ ੬ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਦਾ ਉੱਤਰ 25 ਤੋਂ 30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
- (2) ਦੂਜੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।

भाग-ॳ

1. (a) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਦੋ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ ?
- (b) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (c) ਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- (d) ਸੀਮਾ ਸੁਲਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਟੈਕਸ ਹੈ ?

- (e) ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਟੈਕਸ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ?
- (f) “ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ”, ਇਸ ਕਥਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਕਲਪ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ?
- (g) “ਭਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਤੋਂ 1,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਉਧਾਰ ਲਏ, ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੇ 1,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਉਧਾਰ ਲਏ।” ਇਸ ਕਥਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਕਲਪ ਕੀ ਹੈ ?
- (h) ਘਾਟੇ ਦੇ ਵਿੱਤ ਕਾਰਨ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
- (i) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (j) ਅਮਰੀਕਾ ਇੱਕ ਪੂੰਜੀ ਭਰਪੂਰ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਭਰਪੂਰ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦੋ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ?
- (k) ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਮੁਕਤ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੈ।
- (l) IMF ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ ?

ਭਾਗ-ਅ

- 2. ਜਨਤਕ ਵਿੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3. ਜਨਤਕ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਾਧੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਬ

- 4. ਟੈਕਸਯੋਗ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5. ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਸ

6. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਘੱਟ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ WTO ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਹ

8. ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।
9. IBRD ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।